

Sygn. akt I ACa 40/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Jarosław Marek Kamiński
Sędziowie	:	SA Jadwiga Chojnowska (spr.) SO del. Elżbieta Siergiej
Protokolant	:	Urszula Westfal

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2015 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. B. (1) i A. B. (2)**

przeciwko **Towarzystwu (...) S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji powódki A. B. (1) i pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 29 października 2014 r. sygn. akt I C 278/14

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) **w punkcie V w ten sposób, że oddala powództwo o zapłatę kwoty 57.772,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami;**

b) **w punkcie VI w ten sposób, że nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Białymstoku od pozwanego kwotę 11.733 (jedenaście tysięcy siedemset trzydzieści trzy) zł, zaś od powódki A. B. (2) z zasądzonego na jej rzecz roszczenia kwotę 2.905 (dwa tysiące dziewięćset pięć) zł, a od powódki A. B. (1) z zasądzonego na jej rzecz roszczenia kwotę 7.115,34 (siedem tysięcy sto pięćnaście i 34/100) zł tytułem brakujących kosztów sądowych;**

II. **oddala apelację pozwanego w pozostałej części i apelację powódki w całości;**

III. **zasądza od powódki A. B. (2) na rzecz pozwanego kwotę 2.078 (dwa tysiące siedemdziesiąt osiem) zł tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję;**

IV. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Białymstoku od powódki A. B. (1) z zasądzonego na jej rzecz roszczenia kwotę 6.690 (sześć tysięcy sześćset dziewięćdziesiąt) zł tytułem brakującej opłaty od apelacji.

UZASADNIENIE

A. B. (1) i A. B. (2) wniosły o zasądzenie od Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz A. B. (1) kwoty 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu; kwoty 13.302,74 zł tytułem skapitalizowanych odsetek od zadośćuczynienia za okres od dnia 10 czerwca 2013 r. do dnia 14 lutego 2014 r. wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu; kwoty 50.000 zł tytułem odszkodowania w związku z istotnym pogorszeniem sytuacji życiowej wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz kwoty 46.287,67 zł tytułem skapitalizowanych odsetek od odszkodowania za okres od dnia 1 października 2006 r. do dnia 14 lutego 2014 r. wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, zaś na rzecz A. B. (2) kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu; kwoty 3.632,88 zł tytułem skapitalizowanych odsetek od zadośćuczynienia za okres od dnia 4 listopada 2013 r. do dnia 14 lutego 2014 r. wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu; kwoty 30.000 zł tytułem odszkodowania po śmierci osoby najbliższej wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz kwoty 27.772,60 zł tytułem skapitalizowanych odsetek od odszkodowania za okres od dnia 10 czerwca 2013 r. do dnia 14 lutego 2014 r. wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu. Nadto domagały się zasądzenia od pozwanego kosztów postępowania.

Towarzystwo (...) S.A. w W. w odpowiedzi na pozew wniosło o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 29 października 2014 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku zasądził od pozwanego na rzecz A. B. (1) kwotę 76.225 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 49.574 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami w wysokości 13 % w skali roku od dnia 15 lutego 2014 r. do dnia zapłaty. W pozostałym zaś zakresie powództwo A. B. (1) oddalił. W odniesieniu do powódki A. B. Sąd uwzględnił powództwo w całości zasądzając od pozwanego na jej rzecz kwotę 103.632,88 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 57.772,60 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami w wysokości 13 % w skali roku od dnia 15 lutego 2014 r. do dnia zapłaty. Nakazał też ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 14.301,40 zł, a od powódki A. B. (1) z zasądzonego roszczenia kwotę 6.749,60 zł tytułem brakującej części wydatków i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 288,68 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Orzeczenie to zapadło w oparciu o poniższe ustalenia faktyczne i ocenę prawną:

W dniu (...) w wyniku wypadku drogowego zmarł A. B. (3). Sprawca wypadku korzystał z ochrony ubezpieczeniowej odpowiedzialności cywilnej u pozwanego ubezpieczyciela. Zmarły A. B. (3) był mężem powódki A. B. (1) oraz ojcem małoletniej A. B. (2), która w chwili śmierci ojca była 5 miesięcznym niemowlęciem. A. i A. B. (4) stanowili małżeństwo od 17 lipca 2005 r. Przebieg małżeństwa powódka oceniała jako zgodny i satysfakcjonujący, był on poprzedzony długoletnią znajomością. W chwili śmierci A. B. (3) miał 23 lata. Na nim spoczywał ciężar utrzymania założonej rodziny. Pomimo podejmowania licznych zajęć i prac dorywczych (prowadził własny warsztat mechaniczny) zmarły A. B. (3) poświęcał również czas dla małoletniej A. B. (2), wspierając powódkę w czynnościach pielęgnacyjnych. Małżonkowie wspólnie planowali przyszłość mając dalekosiężne plany. Powódka straciła człowieka, którego kochała, który stanowił dla niej wsparcie i który dostarczał jej środków utrzymania. Bezpośrednio po śmierci męża powódka nieustannie jeździła na cmentarz i oglądała własne wesele. Nieustannie płakała i stała się nerwowa, musiała jednak znaleźć siłę, aby zająć się 5 miesięczną córką. Nadal wspólnie z córką odwiedzają grób zmarłego, średnio raz w tygodniu.

W świetle tak poczynionych ustaleń faktycznych, Sąd doszedł do wniosku, że wskutek deliktu, za który odpowiedzialność ponosi pozwany, doszło do naruszenia dobra osobistego powódek w postaci więzi rodzinnych i

prawa do życia w pełnej rodzinie. W konsekwencji Sąd uznał, że krzywda istniejąca w związku z naruszeniem tego dobra osobistego wymagała odpowiedniej rekompensaty. Przy ocenie jej wysokości Sąd wziął pod uwagę fakt, że do zerwania więzi łączących A. B. (1) ze zmarłym doszło na początku małżeństwa, kiedy relacje stron nie były jeszcze zakłócone nieporozumieniami, zerwanie ich nastąpiło krótko po narodzinach pierworodnej córki, w okresie kiedy powódka potrzebowała szczególnego wsparcia i pomocy. A. B. (1) wskutek śmierci męża straciła ukochaną osobę, poczucie stabilizacji, szansę na realizację marzeń i planów. W ocenie Sądu w związku z faktem, iż małżonkowie stanowili młode, kochające się małżeństwo z nowonarodzonym dzieckiem, zakres krzywdy powódki był znaczny, wobec czego jej kompensacja wymaga zapłaty kwoty 70.000 zł. Jednocześnie z uwagi na brak trwałości następstw stanu przejawiającego się w zaburzeniach przystosowawczych niemożliwe było uwzględnienie całej żądanej kwoty. Zasadne, zdaniem Sądu, było zasądzenie na rzecz A. B. (1) skapitalizowanych odsetek od wskazanej kwoty za okres od 10 czerwca 2013 r. (w którym to dniu ubezpieczyciel odmówił uznania roszczenia) do 14 lutego 2014 r. w kwocie 6.225 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 lutego 2014 r.

Sąd nie miał wątpliwości, iż zasadnym jest roszczenie o zadośćuczynienie A. B. (2). Wskutek bowiem śmierci ojca dobrostan psychiczny małoletniej, będącej wówczas niemowlęciem, niewątpliwie został zakłócony. Powódka została pozbawiona możliwości opieki, starań, i troski ojca a nadto jego oddziaływania na jej postawy życiowe. Nie może liczyć na pomoc w nauce, wyborze zawodu, wsparcie w trudnych chwilach, a przede wszystkim została pozbawiona tworzenia rodziny i wspólnego w niej życia. W rezultacie Sąd uznał, iż kompensujący charakter w odniesieniu do niej ma kwota 100.000 zł. Sąd zasądził także na jej rzecz w związku z istnieniem podstawy prawnej i faktycznej do wypłaty żądanej kwoty już w chwili zgłoszenia roszczenia, skapitalizowane odsetki w kwocie 3.632,88 zł.

Częściowo zasadne, zdaniem Sądu, było także roszczenie powódek o wypłatę na podstawie art. 446 § 3 k.c. odszkodowań w związku z pogorszeniem ich sytuacji życiowej, znajdującej swe źródło w czynie niedozwolonym. A. B. (1) utraciła bowiem bezpowrotnie możliwość wsparcia, jakiego udzielał jej zmarły mąż. Będąc żoną A. B. (3) w całości mogła liczyć na męża w zakresie dostarczania przez niego środków utrzymania rodzinie. Tym bardziej, że był on człowiekiem przedsiębiorczym. Pracując zawodowo, nie ograniczał się jedynie do stosunku pracy, podejmował dodatkowe zajęcia, starając się w ten sposób zapewnić rodzinie jak najwyższy status materialny. Brak ojca wpłynął również na pogorszenie sytuacji życiowej A. B. (2), która pozbawiona obecności ojca została jednocześnie pozbawiona jego wsparcia. Sąd uznał, iż w odniesieniu do tej powódki uszczerbek jest bardziej dotkliwy i długotrwały. Dlatego też odpowiednia kwota z tego tytułu powinna być większa. W ocenie Sądu wyczerpuje on kwotę 55.000 zł (z uwagi na to, że powódka w postępowaniu likwidacyjnym otrzymała 25.000zł zasądzono kwotę 30.000 zł). Z tego względu roszczenie na rzecz małoletniej powódki zostało uwzględnione w całości wraz z kwotą skapitalizowanych odsetek, bowiem podstawy do ustalenie odszkodowania we wskazanej wysokości, w ocenie Sądu, istniały już na etapie postępowania likwidacyjnego. Odpowiednią kwotą w odniesieniu do A. B. (1) była kwota 25.000 zł, która powinna być jej przyznana już w toku postępowania likwidacyjnego, gdyż podstawa faktyczna roszczenia istniała już w momencie zgłoszenia szkody. Konsekwencją tego było zasądzenie skapitalizowanych odsetek. W ocenie Sądu brak było podstaw do przyznania A. B. (1) wyższej kwoty tytułem odszkodowania. Powódka jest bowiem osobą młodą i posiada pełnię możliwości zarobkowych kształtujących jej sytuację życiową.

Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd wskazał art. 822 k.c., art. 448 k.c., art. 24 k.c. i art. 446 § 3 k.c.

O kosztach procesu Sąd rozstrzygnął na zasadzie art. 98 k.p.c., mając na uwadze zasadę odpowiedzialności za wynik procesu.

Apelację od powyższego wyroku wniosły obie strony procesowe.

Pozwany w swojej apelacji zaskarżył wyrok w części, tj. w pkt I, IV, V, VI i VII w zakresie zasądzającym od niego na rzecz A. B. (1) zadośćuczynienie w kwocie ponad 40.000 zł oraz skapitalizowane odsetki ustawowe liczone za okres od 01.10.2013 r. do 14.02.2014 r. w kwocie ponad 1.951,78 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15.02.2014 r. do dnia zapłaty; w zakresie zasądzającym na rzecz A. B. (2) zadośćuczynienie w kwocie ponad 30.000 zł oraz skapitalizowane odsetki ustawowe liczone za okres od 04.11.2013 r. do 14.02.2014 r. w kwocie ponad 1.089,86 zł wraz z ustawowymi

odsetkami od dnia 15.02.2014 r. do dnia zapłaty; w zakresie zasądzającym na rzecz A. B. (2) odszkodowanie w kwocie 30.000 zł oraz skapitalizowane odsetki ustawowe za okres od 10.06.2013 r. do 14.02.2014 r. w kwocie 27.772,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15.02.2014 r. do dnia zapłaty, a także w zakresie obciążającym go zwrotem kwoty 14.301,40 zł tytułem części wydatków oraz w zakresie oddalającym żądanie zasądzenia od powódek kosztów procesu ponad kwotę 288,68 zł. Zarzucił mu naruszenie:

1) art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. i art. 6 k.c. przez przyznanie na rzecz powódek rażąco zawyżonych kwot zadośćuczynienia, wykraczających zdecydowanie ponad kwoty „odpowiednie”, podczas gdy stan faktyczny nie uzasadnia takiego rozstrzygnięcia;

2) art. 446 § 3 k.c. w zw. z art. 6 k.c. przez przyjęcie, że kwota 55.000 zł odpowiada wymogowi „stosowności” odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej A. B. (2) wskutek śmierci ojca, podczas gdy kwota ta jest rażąco zawyżona w stosunku do wykazanych w toku postępowania możliwości zarobkowych A. B. (3), prowadzi do nieuzasadnionego wzbogacenia powódki i znacząco odbiega od kwot zasądzonych poszkodowanym w podobnych sprawach, a wypłacona powódce dotychczas kwota odszkodowania w wysokości 25.000 zł w całości wyczerpuje jej roszczenia w tym zakresie;

3) art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 817 k.c. poprzez zasądzenie skapitalizowanych odsetek ustawowych od kwot świadczeń zgodnie z żądaniem pozwu, pomimo tego, że Sąd zasądając zadośćuczynienie i odszkodowanie w wysokości określonej wyrokiem za szkodę doznaną przed 8 laty musiał uwzględnić już w tej wysokości czynnik waloryzacyjny świadczenia;

4) art. 228 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie twierdzeń powódki A. B. (2) dotyczących odczuwania przez noworodki poczucia straty i dyskomfortu psychicznego wskutek śmierci członka rodziny jako faktów powszechnie znanych i niewymagających dowodu, podczas gdy doświadczenie życiowe wskazuje, że wiek i ówczesny stan emocjonalny 5 miesięcznego dziecka nie pozwala mu zrozumieć faktu straty członka rodziny;

5) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak dokonania wszechstronnej oceny materiału dowodowego – opinii biegłych psychiatry i psychologa oraz dokonanie wybiórczego wywiedzenia wniosków z opinii biegłych i przyjęcie na ich podstawie, że rozmiar krzywdy doznanej przez A. B. (1) uzasadniał przyznanie jej kwoty zadośćuczynienia w wysokości 70.000 zł, podczas gdy wnioski wynikające z opinii biegłego psychiatry i psychologa świadczą o tym, że u powódki w związku ze śmiercią męża nie stwierdzono uszczerbku na zdrowiu psychicznym o charakterze długotrwałym ani trwałym, powódka nie leczyla się psychiatrycznie ani nie korzystała z pomocy psychologa, radzi sobie w codziennych obowiązkach, funkcjonuje prawidłowo.

Pozwany wnosił o zmianę wyroku: w pkt I poprzez obniżenie kwoty zadośćuczynienia zasądzonej na rzecz A. B. (1) do kwoty 40.000 zł i skapitalizowanych odsetek ustawowych do kwoty 1.951,78 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15.02.2014 r. do dnia zapłaty; w pkt IV poprzez obniżenie kwoty zadośćuczynienia zasądzonej na rzecz A. B. (2) do kwoty 30.000 zł i skapitalizowanych odsetek ustawowych do kwoty 1.089,86 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15.02.2014 r. do dnia zapłaty; w pkt V poprzez oddalenie powództwa A. B. (2) w przedmiocie zasądzenia na jej rzecz kwoty 30.000 zł tytułem znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej wraz ze skapitalizowanymi odsetkami w kwocie 27.772,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15.02.2014 r. do dnia zapłaty; w pkt VI poprzez obciążenie stron zwrotem brakujących wydatków na rzecz Skarbu Państwa stosownie do wyniku sporu oraz w pkt VII poprzez orzeczenie o kosztach zastępstwa prawnego stosownie do wyniku sporu. Domagał się też zasądzenia od powódek na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

A. B. (1), zaskarżając wyrok w części oddalającej powództwo w zakresie zadośćuczynienia w kwocie 80.000 zł, skapitalizowanych odsetek od zadośćuczynienia w kwocie 7.077,74 zł, odszkodowania w kwocie 25.000 zł oraz skapitalizowanych odsetek od odszkodowania w kwocie 21.713,67 zł, zarzuciła mu naruszenie:

1) art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c., poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na nieuwzględnieniu przy miarkowaniu zadośćuczynienia wszystkich okoliczności mających istotne znaczenie dla określenia wysokości zadośćuczynienia i w konsekwencji zasądzenie kwoty, która nie odzwierciedla w pełni doznanej przez nią krzywdy;

2) art. 446 § 3 k.c. poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, iż przyznana na jej rzecz kwota 25.000 zł tytułem odszkodowania jest „stosowna” w rozumieniu tego przepisu;

3) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów, brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz przyjęcie dowolnej, niezgodnej z zasadami doświadczenia życiowego, oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Wskazując na te zarzuty, wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na jej rzecz dalszych kwot:

a) 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;

b) 7.077,74 zł tytułem skapitalizowanych odsetek od zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;

c) 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;

d) 21.713,67 zł tytułem skapitalizowanych odsetek od zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;

Powódka wniosła również o zasądzenie od strony pozwanej na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługiwała na uwzględnienie jedynie w części, natomiast apelacja powódki była niezasadna.

Treść zarzutów i wniosków zawartych w obu środkach odwoławczych wskazuje, że na obecnym etapie postępowania spór sprowadzał się jedynie do adekwatności zasądzonych na rzecz obu powódek świadczeń z tytułu zadośćuczynienia za krzywdę doznaną po śmierci ich męża i ojca oraz pogorszenia się w związku z tym ich sytuacji życiowej. Nie była natomiast kwestionowana w odniesieniu do powódek zasada odpowiedzialności, w szczególności nie stanowiło sporu, że są one najbliższymi członkami rodziny zmarłego i wskutek jego śmierci doszło do naruszenia ich dobra osobistego w postaci utraty więzi rodzinnych z mężem i ojcem. Nie były też kontestowane okoliczności zdarzenia, w szczególności pozwany nie zarzucał, iż do wypadku, w którym zginął A. B. (3) doszło z winy kierującego pojazdem objętym ochroną ubezpieczeniową w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym towarzystwie. Wystarczy zatem jedynie wskazać, że Sąd Apelacyjny podziela dokonane przez Sąd I instancji w tym zakresie ustalenia i przyjmuje je za własne.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do wysokości zasądzzonego zadośćuczynienia za niezasadne należy uznać sformułowane przez obie strony zarzuty naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Przepis ten określa zasady oceny dowodów przez sąd. Jego postawienie wymaga wskazania przez skarżącego konkretnych zasad lub przepisów, które naruszył sąd przy ocenie poszczególnych, określonych dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 1 października 2004 r., III CK 245/04, LEX nr 174185; z dnia 28 kwietnia 2004 r., V CK 398/03, LEX nr 174215; z dnia 9 grudnia 2009 r. IV CSK 290/09 LEX nr 560607). Tymczasem apelujący nie zarzucają by Sąd Okręgowy przy ocenie konkretnych dowodów nie uwzględnił zasad logicznego rozumowania, doświadczenia życiowego, całokształtu zebranego materiału dowodowego albo by przeprowadził określone dowody niezgodnie z zasadami procedury cywilnej. Nie twierdzą też

by wnioski wyprowadzone przez sąd przy ocenie dowodów, w tym przede wszystkim opinii biegłych psychiatry i psychologa nie stanowiły logicznej, zgodnej z doświadczeniem życiowym całości. Nie ma jednocześnie, zdaniem Sądu Apelacyjnego, żadnych podstaw, by przeprowadzonym w sprawie dowodom odmówić wiarygodności - nie kwestionują tego zresztą także strony, w szczególności zaś nie wskazują, które z faktów miałyby przez tenże Sąd zostać ustalone błędnie i dlaczego oraz jak w takim razie, ich zdaniem, przedstawia się rzeczywisty stan rzeczy. Należy zaś podkreślić, że zarzut przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów musi zostać wnikliwie umotywowany. Skarżący powinni wskazać, jakie dowody zostały ocenione bez wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, a także z jakich przyczyn ocena dokonana przez sąd orzekający pozostaje w sprzeczności, np. z zasadami doświadczenia życiowego lub logicznego rozumowania - tego natomiast strony nie uczyniły. Naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. apelujący powiązali z przedstawieniem własnej interpretacji stanu faktycznego i okoliczności, na które powoływali się w sprawie. Uzasadnienie tego zarzutu sprowadza się w gruncie rzeczy jedynie do polemiki z wnioskami Sądu I instancji i prezentowania poglądu, iż powódkiem przyznano zadośćuczynienie w nieodpowiedniej do rozmiaru doznanej przez nie krzywdy kwocie.

Oceniając kwestię adekwatności przyznanego na rzecz powódek zadośćuczynienia podkreślić trzeba, iż krzywdę doznaną w wyniku śmierci osoby bliskiej trudno jest ocenić i wyrazić w formie pieniężnej. Ustawodawca nie wskazuje tu żadnych kryteriów, ale wskazówek w tym zakresie dostarcza orzecznictwo. Ugruntowany jest pogląd opowiadający się za kompensacyjnym charakterem zadośćuczynienia pieniężnego, tj. uznający je za sposób naprawienia szkody niemajątkowej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2004 r., I CK 131/03, OSNC 2005/2/40). Przy oznaczeniu zakresu wyrządzonej krzywdy za konieczne uważa się uwzględnienie: rodzaju naruszonego dobra, zakresu naruszenia i trwałości skutków naruszenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 20 kwietnia 2006 roku, IV CSK 99/05, LEX nr 198509; z 1 kwietnia 2004 roku, II CK 131/03, LEX nr 327923; z 19 sierpnia 1980 roku, IV CR 283/80, OSN 1981, nr 5, poz. 81; z 9 stycznia 1978 roku, IV CR 510/77, OSN 1978, nr 11, poz. 210). Wskazać też należy, iż ustalenie jaka kwota w konkretnych okolicznościach jest "odpowiednia", należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego. Korygowanie przez sąd drugiej instancji zasądzonego zadośćuczynienia może być aktualne tylko wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mających wpływ na jego wysokość, jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie, tj. albo rażąco wygórowane, albo rażąco niskie.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Apelacyjny doszedł do wniosku, że dokonana przez Sąd Okręgowy ocena rozmiaru krzywdy powódek uwzględniała istotne okoliczności, mające wpływ na ocenę rozmiaru ich cierpień po śmierci męża i ojca. W tym kontekście Sąd Okręgowy trafnie nawiązał do sytuacji życiowej żony zmarłego, do tego że byli oni małżeństwem dość krótko, że posiadali w tym czasie małe, 5 miesięczne dziecko. W związku z tym nie może zatem ulegać wątpliwości, że krzywda doznana przez żonę i to dziecko była duża. Wskazania bowiem wymaga, że nagła śmierć młodego niespełna 23 letniego człowieka, będącego mężem i ojcem, a więc najbliższą dla powódek osobą, jest zdarzeniem, z którego skutkami trudno się pogodzić. Psychiczny proces godzenia się i próby zrozumienia nieodwracalności zaistniałego zdarzenia jest długotrwały, bywa niekiedy, że niemożliwy do zakończenia. To natężenie przeżyć psychicznych najbliższych członków rodziny zależne jest od wielu czynników, których na potrzeby rozstrzygnięcia tej sprawy analizowanie nie jest konieczne. Obiektywnie bowiem krzywda żony i dziecka po stracie męża i ojca, jest jedną z dotkliwszych, jakich można doznać. Tym bardziej jeśli dotyczy młodej 23 letniej kobiety oraz 5 miesięcznego dziecka, których wcześniejsza egzystencja cechowała się ogólnym dobrobytem.

W konsekwencji Sąd Okręgowy słusznie uznał, że „odpowiednim” zadośćuczynieniem za krzywdę doznaną przez A. B. (1) winna być kwota 70.000 zł, zaś za krzywdę doznaną przez A. B. (2) kwota 100.000 zł. Zdaniem Sądu Apelacyjnego brak jest podstaw do uznania, że kwoty te są zawyżone i winny być obniżone do kwot wskazywanych w apelacji strony pozwanej, jak też że kwota zasądzona na rzecz A. B. (1) jest zaniżona i powinna być podwyższona o dalszą kwotę 80.000 zł. Niewątpliwie przyznanie na rzecz powódek kwot ustalonych w wyroku Sądu I instancji nie spowoduje po ich stronie ani wzbogacenia, ani nie będzie skutkowało ich pokrzywdzeniem.

Strona pozwana postulując w apelacji ustalenie zadośćuczynień na poziomie odpowiednio 40.000 zł i 30.000 zł, nie podała żadnych przekonujących argumentów za tym przemawiających. Stwierdziła, że A. B. (2) z uwagi na wiek i ówczesny stan emocjonalny nie mogła zrozumieć faktu straty członka rodziny. Twierdzenie to, zważywszy na źródło

i charakter dochodzonych roszczeń, jest nieuprawnione. Dla wysokości roszczenia z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c., a więc krzywdy wyrządzonej wskutek naruszenia prawa do życia w pełnej rodzinie, niewielki wiek dziecka i wiążący się z tym brak zdolności zrozumienia utraty ojca nie umniejsza, a wręcz potęguje rozmiar doznanego przez niego uszczerbku. Powódka nie uzyska bowiem od zmarłego pomocy i wsparcia ani teraz, ani w przyszłości. Skutki są nieodwracalne. Fakt ten musi zatem znaleźć odpowiednie odbicie w wysokości należnego powódce świadczenia. W odniesieniu zaś do krzywdy A. B. (1) pozwany zaznaczył, że powódka nie doznała uszczerbku na zdrowiu psychicznym o charakterze trwałym, należycie funkcjonowała, radząc sobie w codziennych obowiązkach. Umknęło jednak uwagi pozwanego, że dla oceny wysokości roszczenia tej powódki przedmiotowe okoliczności nie miały aż tak istotnego znaczenia i nie mogły uzasadniać obniżenia zadośćuczynienia. Jednocześnie nie można też zapominać, że od chwili zdarzenia upłynęło już niemal 9 lat, a zatem siłą rzeczy doznana przez tę powódkę krzywda związana z utratą bliskiej osoby uległa złagodzeniu. Powódka co prawda nadal odczuwa brak męża i jak wynika z opinii biegłej z zakresu psychiatrii uczucia te towarzyszyć jej będą z różnym natężeniem do końca jej życia, tym niemniej nie jest to stan, który uniemożliwia lub czyni znaczne utrudnienia w jej bieżącym funkcjonowaniu. Powódka pracuje bowiem zawodowo, a w codziennej egzystencji może też liczyć na wsparcie swojej matki i teściowej.

Powyższe nakazuje zatem stwierdzić, że wielkość przyznanego przez Sąd Okręgowy zadośćuczynienia, przy uwzględnieniu funkcji, jaką ma ono spełnić, daje podstawy do wniosku, że jest ono ekonomicznie odczuwalne dla powódek i nie wymaga korekty.

Natomiast w ocenie Sądu Apelacyjnego istniały podstawy do uwzględnienia apelacji pozwanego w odniesieniu do wysokości należnego powódce A. B. (2) odszkodowania za znaczne pogorszenie jej sytuacji życiowej. Okolicznością bezsporną było bowiem to, że w 2006 r. zostało przyznanie tej powódce z tego tytułu odszkodowanie w wysokości 25.000 zł. Wówczas we wniosku jej przedstawicielka ustawowa wskazała okoliczności, które jej zdaniem upoważniały do przyznania córce odszkodowania w wysokości 60.000 zł. Te same okoliczności przytoczyła ona również w niniejszej sprawie, nie powołując się przy tym na inne szkody, które wystąpiłyby w między czasie. Biorąc zaś pod uwagę możliwości zarobkowe ojca powódki, który przed śmiercią nie miał stałego źródła zarobkowania, uzyskując dochody na przeciętnym poziomie, nie sposób przyjąć, że jej sytuacja życiowa pogorszyła się w stopniu tak dalece znacznym, który uprawniałby do przyznania odszkodowania w wysokości wskazanej przez Sąd I instancji. Dlatego też Sąd Apelacyjny uznał, że odszkodowanie z tytułu istotnego pogorszenia się sytuacji powódek winny stanowić kwoty po 25.000 zł, tak na rzecz A. B. (1) jako żony zmarłego, jak i na rzecz A. B. (2) jako córki zmarłego. W związku z tym nie można było również podzielić argumentacji A. B. (1), że powinno być zasądzone na jej rzecz wyższe odszkodowanie z tego tytułu. W rezultacie korekta wyroku dotyczyła jedynie pkt V zaskarżonego wyroku odnośnie odszkodowania należnego A. B. (2). A jako, że w tym punkcie wyroku uwzględniono także skapitalizowane odsetki Sąd Apelacyjny oddalił powództwo wraz z tymi odsetkami oraz odsetkami ustawowymi od tej kwoty.

Z uwagi zaś na powyższą korektę istniała potrzeba dokonania zmiany rozstrzygnięcia o nieuiszczonych kosztach sądowych, na które to koszty składała się opłata od pozwu oraz wydatki poniesione w sprawie w związku z opiniami biegłych (kwota 703,34 zł). Mając na uwadze ustalone w sprawie okoliczności i to, że w odniesieniu do A. B. (2) pozwany ostatecznie uległ w procesie w 64 %, natomiast w odniesieniu do A. B. (1) w 48 % należało proporcjonalnie, w stosunku w jakim strony uległy swoim roszczeniom, rozdzielić te koszty – art. 113 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Ostateczny wynik rozstrzygnięcia o dochodzonych przez powódkę roszczeniach nie przekładał się na zmianę orzeczenia o kosztach zastępstwa procesowego (pkt VII wyroku).

W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. i art. 385 k.p.c.

Konsekwencją takiego rozstrzygnięcia o obu apelacjach było zasądzenie od A. B. (2) na rzecz pozwanego tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję kwoty 2.078 zł, o czym orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c., a także w oparciu o § 6 pkt 6 oraz § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów

pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Kwota ta obejmuje opłatę od apelacji w części w jakiej apelacja strony pozwanej została uwzględniona oraz w części koszty zastępstwa procesowego. Z uwagi zaś na to, że apelacja strony powodowej została oddalona, istniały podstawy do ściągnięcia z zasądzonego na jej rzecz roszczenia kwoty 6.690 zł, będącej stosowną opłatą od jej apelacji, o czym postanowiono w myśl art. 113 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.